
Urhanen, Hedens Pasha

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Urhanen, Hedens Pasha

4

Urhanen, Hedens Pasha

Urhanen, Hedens Pasha

Urhanen, Hedens Pasha.

Et Jagtbrev fra Vestjylland.

Af Sognepræst Kaj Munk.

Jyllandsposten 26.juli. 1936[1]

(Genoptrykt i "Liv og glade Dage" Pag 108-115)[2]

NEJ TAK, spille Kort vil jeg ikke. Det gør jeg kun i Julen og saa en sjælden Gang, naar jeg er saa træt, at jeg er aandssvag. Men en Rødvinstoddy af dem, der kan dampe, skal være mit forkomne, gennemblødte Legeme yderst velkommen, og naar saa den og det gode tørre Tøj har gjort sin Virkning paa Aanden ogsaa, skal det blive storartet at sidde ved Petroleumslampens Varme og lege Oktober midt i Juli og snakke Høns til Stormens Fantaseren paa Orgelet i den høje Stue ved Siden af og Regnens Akkompagnement paa Rudernes Cello.

Se, mine Herrer, mange Spørgsmaal vil skille os; men i eet vil vi kunne enes: at stoltere Vildt end Hedens Ur kan ingen Bøsse i Danmark komme ud for. Kronhjorten er det simpelthen skandaløst at plaffe paa, og hvad Ræven angaar - naa ja, ham har de jo over hele Landet; men Uren er de jydsk Jyders alene. Vi taalte Øboer i Cimbrernes Land - den Dag, da vi endelig staar med de flot svungne Halefjer i vor Haand, føler vi det, som om nu tog Moder Jylland os til sit Hjerte. Fra nu af har vi Lov til at kalde os for hendes Børn. Ikke saadan at forstaa, at jeg vil give min Titel af Lollik fra mig. Min Førstefødselsret sælger jeg ikke, end ikke for saa kongelig en Ret som selvskaffet, sortebær-bittersød Urhanesteg. Men den Dag, det virkelig indtraf, det utrolige, at den gamle i Lyngen lod sig overliste af min Ringhed, fik jeg Ret til at kalde mig for Jyde fra Lolland, og højere kan ingen kvindefødt naa.

Hedemajestætens Vaaben par excellence er jo hans Flygtighed. Ogsaa deri er han en rigtig Jyde, at han ikke er til at komme ind paa Livet af. Naar han ser en Bøsse i en km's Afstand - og han ser den altid -, saa Goddag og Farvel. Kun af Bilerne lader han sig lumpe; de kan køre ham en Snes Alen nær, uden at han stikker af. Paa en højtliggende Græsmark har jeg siddet i Ford'en midt mellem - ja, en Morgen talte jeg: 23 Urkokke, der jodlede, hvædede, rejste Hale, traadte Vinge, bruste hinanden i Møde, hoppende huggende mod hinanden uden dog nogen Sinde at ramme, og dansede hver sin Vej igen; de to røde Streger over Øjnene flammede, Rimen glimtede i de diamantne Vingefjer, og Svansene tonede snart hvidt, snart sort. En 3-4 graabrune, uanselige Damer sad i Lyngkanten tæt derved og lod til at kede sig; hvorfor var der ikke flere af dem? Jeg har ogsaa iagttaget en enkelt prægtig Hane danse og bruse og gurgle paa en Eng, i hvis omliggende langskæggede Grøfter jeg talte 7 tilskuende Urfugle af det i dette Tilfælde usmukke Køn. Vov Dem ikke ud af Bilen. I samme Øjeblik De lirker Døren op, er det skønne Syn forsvundet.

Hvad kan vi Mennesker lære om Ægteskabets Norm af Naturen? Absolut ingenting. Se indenfor samme Art blot, Hønsefuglenes. Der sidder nu Agerhanen ved sin Kones Side

og holder Vagt under Rugningen, og nærmer du dig, flagrer han rundt som med knækket Vinge, skriger og basker og plumper til Jorden og slæber sig et Stykke bort for at faa dig af Vejen. Og naar de saa har sprængt Skallerne, er han den mest omsigtsfulde og selvopslidende Far, der vover Dødsspring mod baade Kat og Hyrdedreng for at forsvare de kære. Men Urkokken er en Pasha, og saa snart Fornøjelsen med Haremet tager en alvorligere Vending, trækker han sig tilbage til det frie Kunstnerliv sammen med Kammeraterne, og turde man spørge til Konerne og Æggene, vilde han svare: "Ræven i Vold med dem!" Nej, han gaar i Klubben og nyder sine Tyttebær og sidder paa en Høj og lader Solen synke - man er vel nok født Herre.

Det Syn, der tiest møder Jægeren af Hans Herlighed, er jo Hans Herligheds Numse - i det flotte Sving over Bakkekammen saa og saa mange Bøsseskud ude. Kun i Fældetidens allervarmeste Juli-August-Dage er der Haab, endda ikke et stort. Tilmed burde den Julijagt lovforbydes. Fri for Feber er han næppe; i hvert Fald smager Kødets ikke som om Efteraaret, langt fra, og jammerligt forpjusket kan han være, saa det næsten er Synd, han skal ses i den Forfatning, hvad han godt nok selv er klar over, da han i den Periode altid holder sig skjult i Lyngen; en Anatole France i Tøfler, uden Tøflerne endda. Dertil kommer den Fortvivlelse, at de smaa Kyllinger, selv flyvefærdige, trykker lige saa utroligt haardt, som de voksne Haner er flygtige. Med Jylva, som var en højst paalidelig Hund, har jeg af et Kuld paa 9 staaet med 6 i Haanden, vist mig een for een i Lyngen af Hunden. En i Standen mindre sikker havde givetvis sagt Habs. Der er ingen Tvivl om, at den nugældende Jagtlov sender en Masse Spædbørn i Hundefluben. Paa den anden Side maa det indrømmes, at Jægerens hartad eneste Chance for at række Fatter er dér i den varme Tid. Utroligt som disse ellers til Overmaal sky og vagtsomme Fugle da kan give sig Blottelser.

En af mine festligste Jagtfæller har et vildt Hedeterræn, som ender i en smal Sænkning med enkelte Pilebuske. Her holder tit et Kuld Kyllinger til med deres Mor, og desuden er der en Herreklub. Naada, hvor man hvert Aar i Juli med bankende Hjerter nærmer sig Slugten. Saa skulde da ogsaa - - dér røg een, selvfølgelig længe før vi er naaet frem. Men min Jagtfælle ler, at der skal nok være flere, een til i det mindste; han tramper ned i Slugten og sjasker rundt og hyster: Hysch! Hysch! og lader Hundene arbejde, og den gamle Herremand (syv Gange ti), der har gjort hele den brændende Julidag med over den langlyngede Hede og hidtil kun skudt en Hugorm, tørrer Sveden af det melhvite Haar og smiler imødekommende og uden Tro. Hundene puster og giver op og lægger sig, med Tungen hængende udenfor, længere end den er; men Jagtherren vil ikke give op, han løfter Grenene til Side og kigger ind under Vidiebuskene, og idet vi to ovenfor slaar en Haanlatter op, melder han sindigt: "Pas nu paa, for nu saa jeg ham". Gork, gork, gork! En sort Meteorsten stryger forbi, en Hilsen fra Rumpen i Hovedet paa mig, Bum fra Makkeren paa den anden Side, og der gled saa en 7-8 Koner ind i en pludselig Enkestand.

Fyrsteligt sjov er Jagten med Hønsehund, naar det gælder Agerhønsene, men kejserligt festlig, naar *Lyren* er Indsatsen. Jylva kan næsten ikke mere, gloende hedt er det, dens Sider hamrer, hvidt Skum størkner i dens Mundvige, Øjnene spejder rødsprængte rundt efter det Vand, som intet Steds er. Kammeraten og jeg kan heller ikke mere, lad os kaste os ned i den

knastørre Lyng og gispe ud. Hvad nu? Veninde Jylva nyser en Gang, Halestumpen virrer, smaa korte Søg hid og did, Spor fundet, Spor tabt igen, en stor Ring, stop, der staar hun, naglet til Pletten. Op, Menneske, derhen i en Fart! Her drejer det sig om noget større end Kykkelilavben. Jylvapige, saa er vi her, rask gaar hun frem, standser, paa'en igen, Næsen løftet, Halestumpen stiv, een Linie fra Spids til Spids - ud og ind, lige frem, i Trav med to stønnende Mennesker efter sig, Sporet fastholdt uden eet Sekunds Nølen eller Usikkerhed, Farten sat op, vi styrter af Sted, spændende vor Seevne til det yderste, den store Fugl maa dog kunne skelnes foran os, men nej, atter fremad, til Siden, tilbage og fremad igen, i lang Lyng, i Hjulspor, i Pors og i Asp, intet Øjeblik uden Dækning, al Træthed blæst bort fra Sporfinderen, men vi to arme Bøsseslæbere orker ikke mere, Luften gløder omkring os, svider vore Øjne - det maa være en Hare, den dumme Køter render efter, ingen Fugl kan løbe saa langt. Punktum. Dér standser den, staar, bare staar, den end ikke puster, det er, som om selv dens Hjerter stod stille; vi stirrer og stirrer, men her er jo intet og sker jo intet; er Dyret blevet tosset? Hedeslag velsagtens. Jylva, gaa paa! Gork, gork, gork, der midt mellem os tre, et Uvejr op under Hundens Snude, en fortættet Tordensky, saa nær at vi mærker et Viftesus mod de brændende Kinder, Bum, Bum, Bum, altfor tidligt naturligvis, tre Skud uden Sigte, det fjerde glemt, og den fjedrede Lyngtue sejler hen over Heden sin støtte og stigende Kurs, den stive Flugt, der ser ud, som om den aldrig kan standse; saa det hældende Sving ned under Bakken, Adjøs, mens to Menneskevrag prøver at udslette deres uværdige Eksistens ved at kaste sig plat ned i Lyngen - og undgaar at møde Hundens Blik.

Og dermed, mine herrer, tømmer vi vor Toddy paa, at Himlen i Løbet af Natten kan faa velsignet af, saa Dagen kan stille skyfri paa Pletten og drive det til kvælende Varme. Saa stikker vi i et Par lette Fjedersko og ser ud, hvor Sortebærrene gnister i Solen og Blaabærrene leger Regnvejrslaat, og hvor Slangen løfter sit Hoved og hvæser mod vore strømpeløse Ben.

Og naar Hunden tager Stand og det store Opløb begynder - - en Skaal for Urkokken, mine herrer. De siger, han vil vænne sig til Plantagerne, men tro dem ikke, han er Adelsmand og ved, hvad han skylder sit Navn og sin Herkomst: Naar Demokratiet tager Godserne fra ham, svarer han med at uddø. Mod Skæbnen kan ingen kæmpe. Lad os takke den Jomfru Diana for, at vi fødtes paa en Tid, da han endnu var her. Og forøvrigt ære hans høje Beslutning og hjælpe ham med at uddø.

Kaj Munk.